

**بررسی حجاب و تاثیر آن بر افزایش و کاهش ازدواج در جامعه
(رویکرد دینی و غیر دینی)**

استاد راهنما:

استاد خواسته

نویسندگان:

سمیه نیرومند، نازیلا حیدروند

مدرسه علمیه تخصصی الزهرا (س) استان اردبیل

چکیده

حجاب در اصطلاح به معنای پوشاندن بدن در برابر نامحرم است و از احکام ضروری دین می باشد. حجاب و پوشش تأثیر زیادی بر روح و روان زن دارد و عفاف هم چون حفاظی است که زن را در امان نگه می دارد. رعایت حجاب و عفاف از طرف زنان یکی از عوامل سامان دهنده روابط سالم زن و مرد در اجتماع و استواری خانواده است. هدف از این مقاله بررسی حجاب و نقش آن در ازدواج می باشد. محدوده پژوهش ما بررسی حجاب از منظر قرآن، سنت، عقل و فطرت می باشد و هم چنین تأثیر عفاف و حجاب در ازدواج موفق می باشد و دیگر تأثیرات روانی مؤثر بر عدم رعایت حجاب و عفاف و روش بررسی به صورت توصیفی، تحلیلی از نوع کتابخانه ای می باشد. یافته های پژوهشی نشان می دهد که حجاب در خانواده و استحکام آن لازم بوده و تا حدودی از به هم خوردن پیوندهای زناشویی که به خاطر بی بندوباری است جلوگیری می کند و جوانان را به ازدواج سالم و تشکیل خانواده ترغیب می کند. عفت داشتن یکی از مهم ترین نقش زن در تحکیم خانواده است و حفظ حجاب و عفت برای زندگی سالم و استحکام خانواده یکی از نیازهای ضروری است.

کلید واژه: ازدواج، استحکام خانواده، حجاب، عفاف.

مقدمه

خانواده کوچکترین واحد اجتماعی است و زنان در هر خانواده جایگاه سازنده و والا دارند. لذا می توان گفت زن، سازنده جامعه بوده و قادر است آن را به سمت سعادت و تعالی و یا به سمت انحراف و فساد سوق دهد. اسلام از زن می خواهد که با عفت و حجاب وارد جامعه شود و با ایجاد بستری سالم در خانواده باعث کاهش آسیب های اجتماعی خصوصاً در زندگی زناشویی شود.

جامعه امروز به دلایل گوناگون از جمله بحث تکثر فرهنگی، جهانی شدن، تضعیف هویت ملی و بومی، افول ارزش ها و رشد و توسعه فرهنگ های معارض با مشکلات گوناگون معنوی مواجه است از این رو پرداختن به مسأله حجاب به عنوان یک ارزش و رویکرد مؤثر در مواجهه و مقابله با تهاجم فرهنگی و سستی بنیان خانواده و کاهش ازدواج سالم می توان آثار و پیامدهای مثبتی در پی داشته باشد.

در رابطه با موضوع کتاب مستقلى يافت نشد اما پيرامون حجاب و ازدواج كتاب هاى فراوانى نوشته شده است مانند: كتاب زن در اسلام از عباسى، مسئله حجاب از شهيد مطهرى و مقالات مانند: بررسى فلسفه و قلمرو حجاب در اسلام و آثار تربيتى آن از عظيميان، حجاب و آزادى از مصطفىوى و... از جمله موضوعاتى هستند كه نظر پژوهشگران و نويسندگان را به خود جلب كرده است. ما در اين مقاله فقط بر آن هستيم كه تأثير حجاب و عفاف را در افزايش و کاهش ازدواج در جامعه بررسى كنيم.

در اين پژوهش سعى شده است حجاب را از ديگر مناظر مانند عقل و فطرت و همچنين ازدواج را از بعد پوشش و عفاف بررسى كرده و ضمن دريافت تأثيرات مثبت و منفي حجاب، نقش آن را در تحكيم خانواده مورد بررسى قرار دهد.

پژوهش حاضر يكي از عناصر مهم جامعه، يعنى حجاب و تأثير آن بر ازدواج موفق و سالم را بيان مى كند.

زن، مظهر آرامش

غریزه جنسی یکی از آیات و نشانه های اعجاب انگیز حکمت بالغه الهیه است که به منظور تداوم و بقای نوع بشر در سرنوشت هر انسان سالم صحیح المزاجی نهاده شده است.

این غریزه علاوه بر این که سبب تولید نسل و بقای نوع است؛ اگر از طریق مشروع و طبیعی خویش ارضا گردد، در مسیر پر حوادث زندگی یک نوع آرامش توأم با نشاط و لطافت روح ایجاد کرده و دل ها را نسبت به هم مهربان و ودود و رحیم می گرداند. چنان که قرآن کریم می فرماید: «وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ» (روم: ۲۱) و از نشانه های او اینکه از [نوع] خودتان همسرانی برای شما آفرید تا بدانها آرام گیرید، و میانتان دوستی و رحمت نهاد. آری، در این [نعمت] برای مردمی که می اندیشند قطعاً نشانه هایی است.

ولی همین نعمت بزرگ الهی که یکی از عوامل اصلی برای تشکیل یک مجتمع آرام و متین، سرشار از طهارت و پاکی، موج از دل های پر مهر می باشد در نتیجه بیرون رفتن از مرز اعتدال و زیر پا نهادن مقررات خالق حکیم، مبدل به یک بلا و نعمت عظیم می گردد و اجتماع آدمیان را به یک لجنزار تعفن، لبریز از فساد و جنایت، توأم با هزاران نابسامانی ها و دربه دری ها تبدیل می نماید. (حقانی، بلاهای اجتماعی قرن ما، ص ۲۳)

نمونه بسیار روشن آن همین جوامع -به اصطلاح- متمدن دنیای امروز است که بر اثر یک سلسله علل استعماری شیطانی، بی بند و باری در ارضای این غریزه حاد و آتشین را به نام تمدن و تجدد در زندگی پذیرفته اند و در نتیجه مبتلا به انواع مفاسد اخلاقی ننگین و بیماری خانمان سوز و از هم پاشیدن خانواده ها و گسترش دامنه ی فحشاء گشته اند. (همان، ص ۲۴)

آری، «زن» که مظهر کامل جاذبه ی جنسی است و به بیان قرآن کریم باید مایه ی آرامش قلب «مرد» باشد و جوّ خانه و اجتماع را کانون مهر و محبت و رأفت و رحمت بسازد. در دنیای امروز می بینیم که چگونه بر اثر انحراف از مدار طبیعی و شرعی اش مایه ی اضطراب و ناآرامی فکری مردان گردید و خانه و جوّ جامعه را به صورت میدان جنگ و خصومت و نفرت در آورده است. (ضیاء آبادی، نباید که گل ها پرپر شوند، ص ۱۴) زن با پخش آوازش، با نشان دادن

اندام خود، با تبرّج و خودآرایی اش، با ارائه عکس های هوس انگیز و سایر جلوه های گوناگونش، هوس های نهفته در نفوس مردان را تهییج کرده و طوفانی عجیب در مغزهای جوانان بر می انگیزد و فکرها را پریشان و دل ها را پر آشوب می سازد؛ به طوری که یک نوع مکر و مستی و حیرت زدگی در طبقه جوان پیدا می شود که نمی توانند با آرامش فکر و سکونت خاطر به کارهای تحصیلی و فعالیت های اجتماعی خود دل بدهند و پرشورترین لحظات عمرشان در حال هیجان و التهاب ناراحت کننده ای می گذرد. (همان، ص ۱۶)

گریزه حاد جنسی به اقتضای جوانی از داخل فشار می آورد و جلوه های هوس انگیز زنان از خارج، دامن به آتش درونی زده و آن را داغ تر و شعله ورتر می سازد و فکر هرگونه کار و فعالیت را در وجود جوان می سوزاند. از طرفی هم احساس عقب ماندگی از کار و تحصیل، سرکوفتش می دهد در نتیجه جوان بیچاره کلافه می شود و مثل اسپند روی آتش برشته می گردد و دود عمر و جوانی و استعدادهای عالی اش به هوا می رود. لذا این شکست خوردگان برای تسکین التهاب درونی خویش گاه پناه به مشروبات الکلی می برند و گاه به دامن مواد مخدر می افتند و عاقبت دست به انتحار و خود کشی می زنند و متأسفانه چه سرمایه های عظیم انسانی از دست می رود. (همان، ص ۳۰)

حجاب و تعریف آن

حجاب به معنای پوشاندن بدن زن در برابر نامحرم از احکام ضروری دین اسلام است. در ادیان الهی دیگر از جمله آیین زرتشت، یهود و مسیحیت نیز این حکم با تفاوت هایی وجود دارد یکی از نیازهای حقیقی و مسلم در زمینه های تربیتی، دینی اخلاقی و فرهنگی مسئله حجاب است. هر چقدر حجاب فردی و اجتماعی متعالی باشد تقدس، حرمت اخلاقی و رشد و تعالی جامعه بیشتر خواهد بود و هر چه خلأ در این زمینه محسوس تر باشد مشکلات و آسیب های سلامت، رشد و امنیت فردی و اجتماعی فزون تر خواهد بود. (رهنما، بررسی مفهوم حجاب در متون اسلامی جایگاه آثار و جلوه های تربیتی آن، ص ۵)

از نظر روانشناسی، نگاه، بیشترین تأثیر را در ایجاد رغبت و انگیزه های تمایلی می گذارد و تعادل روحی فرد را مخدوش می نماید. در هر حال، واقعیت آن است که بیماری های روانی در کشور های غربی بسیار بیشتر از کشورهایی است که افراد آن، حریم عفت و حیا را رعایت می کنند. (پریور، نابسامانی های روانی و بیماری های حاصل از آن، ص ۷۰) زیرا شکسته شدن حریم های جنسیتی و سرکوب امیال جنسی سبب ایجاد سرخوردگی های روحی می شود و زمینه عقده های فروخورده روانی را فراهم می کند. وقتی زنان به شوهرانشان وفادار بمانند، همسرانشان نیز این وفاداری را به حد بالاتری به آنها نشان خواهند داد بنابراین بیهوده نیست اگر بگوییم تأثیر پاکدامنی زن بر مرد از هر داروی آرام بخشی بیشتر و با دوام تر خواهد بود. پاکدامنی زن موجب می شود او، همواره تحسین و تمنای مرد پاک طینت قرار گیرد و موجب تقویت بنیه خانواده و در نتیجه کم تر شدن طلاق و افزایش ازدواج های موفق خواهد شد. (کاملی، پاکدامنی زن، آرامش روانی مرد، چالش ها و پیامدها، ص ۱۱)

حجاب، لذتها و بهره های جنسی را به محیط خانواده مخصوص و محدود می گرداند و به دنبال آن ازدواج های مشروع به وجود می آید. این گونه ازدواجها پیوند زن و شوهر را محکم می سازد و در نتیجه، کانون خانواده گرم تر می شود، در حالی که بدحجابی و بی حجابی و آزادی بدون قید و شرط، باعث فروپاشی کانون خانواده می شود؛ و اساس خانواده را بر دشمنی و نفرت پایه گذاری می کند و معمولاً این نوع زندگی ها و روابط زناشویی دوام نخواهد داشت؛ زیرا زندگی بر پایه غریزه جنسی بنا می گردد و چون غریزه جنسی بعد از مدتی فروکش می کند، مسائل دیگر از قبیل نداشتن توافق اخلاقی و مشکلات خانوادگی و ... بروز می کند و در نتیجه، به طلاق و آوارگی فرزندان منجر خواهد شد. در واقع بی حجابی و بی عفتی، سبب گریز جوانان از ازدواج و شانه خالی کردن از زیر بار مسئولیت زندگی می شود؛ زیرا راه برای رسیدن به هوس های آنان باز و آماده است. از این رو باید گفت یکی از فواید مهم حجاب در بعد خانوادگی، اختصاص یافتن التذاذهای جنسی به محیط خانواده و در کادر ازدواج مشروع است. اختصاص مذکور، باعث پیوند و اتصال قوی تر زن و شوهر و در نتیجه، استحکام بیش تر کانون خانواده و برعکس، فقدان حجاب باعث انهدام نهاد خانواده می گردد (گرامی، رابطه حجاب با سلامت روانی خانواده و جامعه، ص ۲۰)

نتیجه

با رعایت حجاب و عفاف از طرف زنان و مردان خصوصاً زنان، جامعه از بسیاری خطرات حفظ خواهد شد و مهم تر این که با حفظ حجاب کیان و بنیان خانواده که اصلی ترین نهاد اجتماع است در معرض خطر قرار نمی گیرد و محیط خانه و خانواده هم گرم تر و حس محبت و وفاداری هر روز بیشتر خواهد شد. برای رسیدن به این هدف باید فرهنگ حجاب در جامعه و خانواده گسترش پیدا کند و در این امر دولت، خود مردم، رسانه های گروهی و مهم تر خود زن و شوهر می توانند نقش موثری بر ترویج حجاب داشته باشند که در صورت تحقق این موضوع خانواده و جامعه از تهاجمات فرهنگی و خطرات حفظ می شوند و آسیب های اجتماعی کاهش می یابد. برای حجاب و عفاف محاسن زیادی وجود دارد از جمله: باعث کنترل غریزه جنسی، محفوظ نگه داشتن زن از نگاههای آلوده، پیشگیری از بروز فساد در خانواده و اجتماع، افزایش ازدواج سالم و.... می باشد. و عدم رعایت آن از طرف او باعث بی بند و باری و افزایش طلاق در جامعه خواهد شد. مهم ترین عامل حفظ، استحکام و ثبات خانواده، مختص شدن عواطف جنسی زن و شوهر به یکدیگر در محدوده ازدواج مشروع می باشد و چون حجاب برای زن سبب گرانبها شدن او برای مرد می شود در نتیجه باعث به وجود آمدن عشق واقعی که لذت بخش ترین عواطف انسانی است، خواهد شد و موجب افزایش ازدواج های موفق و پایدارتر و مستحکم تر شدن بنیان خانواده می شود.

منابع و مآخذ

• قرآن

کتاب فارسی

۱. بانکی پور، امیر حسین، حیاء، اصفهان، انتشارات حدیث راه عشق، چاپ اول، ۱۳۸۳ش.
۲. بستان، حسین، نابرابری جنسی از دیدگاه اسلام و فمینیست، قم، پژوهشکده حوزه و دانشگاه، چاپ دوم، ۱۳۹۰ش.
۳. پریور، علی، نابسامانی های روانی و بیماری های حاصل از آن، تهران، انتشارات کومش، چاپ دهم، ۱۳۷۵ش.
۴. حقانی، حسین، بلاهای اجتماعی قرن ما، قم، انتشارات طباطبایی، چاپ دوم، ۱۳۴۸ش.
۵. دورانت، ویل، لذات فلسفه، ترجمه: عباس زریاب، تهران، انتشارات آموزش انقلاب اسلامی، چاپ سوم، ۱۳۶۹ش.
۶. _____، تاریخ تمدن، ترجمه: احمد آرام، تهران، انتشارات علمی فرهنگی، چاپ پنجم، ۱۳۷۶ش.
۷. ضیاء آبادی، سید محمد، نباید که گل ها پرپر شوند، تهران، انتشارات بنیاد خیریه الزهرا، چاپ چهارم، ۱۳۹۳ش.

۸. فتاحی زاده، فتحیه، حجاب از دیدگاه قرآن و سنت، قم، بوستان کتاب قم، چاپ یازدهم، ۱۳۹۷ش.
۹. مطهری، مرتضی، مسئله حجاب، تهران، انتشارات صدرا، چاپ بیست، ۱۳۸۰ش.
۱۰. مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، تهران، انتشارات دارالکتب الاسلامیه، چاپ دوازده، ۱۳۷۴ش.

کتاب عربی

۱. سجستانی، ابی داوود، سنن ابی داوود، قاهره، انتشارات دارالاحیاء سنه النبویه، چاپ دهم، بی تا.
۲. صدوق، ابو جعفر، علل الشرایع، قم، انتشارات مکتبه الداوری، چاپ سوم، ۱۳۷۶ش.

مقالات

۱. احمدی، خدابخش، "رابطه اعتقاد به حجاب و آسیب پذیری فردی، خانوادگی و اجتماعی"، مجله علوم رفتاری، شماره ۲، ۱۳۸۹ش.
۲. حقیقی، جمال، "رابطه سلسله مراتب نیازهای مزلو با اضطراب آموزشگاهی و عملکرد تحصیلی با کنترل وضعیعت اجتماعی، اقتصادی"، مجله علوم تربیتی و روانشناسی، شماره ۲، ۱۳۷۹ش.
۳. خسروی، حسن، "مجموعه مقالات پوشش و عفاف"، دومین نمایشگاه تشخص و منزلت زن، شماره ۱، ۱۳۷۰ش.
۴. رضایی، رمضان، "نقش ابن درید در تدوین فرهنگ لغت"، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز، شماره ۱۵، بی تا.

۵. رهنما، اکبر، "بررسی مفهوم حجاب در متون اسلامی جایگاه آثار و جلوه های تربیتی آن"، پژوهشنامه معارف قرآنی، شماره ۶، ۱۳۹۴ ش.
۶. عظیمیان، مریم، "بررسی فلسفه و قلمروی حجاب در اسلام و آثار تربیتی آن"، فصلنامه تربیت اسلامی، شماره ۸، ۱۳۸۸ ش.
۷. علیمردی، مهناز، "حجاب و پوشش در ادیان زرتشت، یهود و مسیحیت"، فصلنامه معرفت ادیان، شماره ۳، ۱۳۸۹ ش.
۸. کاملی، فاطمه، "پاکدامنی زن، آرامش روانی مرد، چالش ها و پیامدها"، بانوان شیعه، شماره ۱، ۱۳۸۵ ش.
۹. گرامی، شیرین، "رابطه حجاب زنان با سلامت روانی خانواده و جامعه"، دانشگاه الزهراء، شماره ۱، ۱۳۹۶ ش.
۱۰. مصطفوی، جواد، "حجاب و آزادی"، مجموعه سخنرانی و کنفرانس زن، شماره ۲، ۱۳۶۹ ش.